

การพัฒนาศักยภาพการส่งออกกุ้งแปรรูปของไทยสู่กลุ่มประเทศเอเชียใต้ The Development of Thailand's Potentials and Exports of Shrimp Processed for Southeast Asia

โชติมา โชติกเสถียร

Chotima Jotikasthira

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

e-mail: Chotima_j@rmutt.ac.th

Received: March 01, 2019

Revised: May 09, 2019

Accepted: May 12, 2019

บทคัดย่อ

ในการศึกษาการพัฒนาศักยภาพการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและอาหารแปรรูปของไทยสู่กลุ่มประเทศเอเชียใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มการส่งออก รวมถึงความสามารถในการแข่งขันทางการค้า อาหารทะเลกระป๋องและอาหารแปรรูปของไทยไปสู่กลุ่มประเทศเอเชียใต้ โดยใช้แนวคิดการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Revealed Comparative Advantage: RCA) ในช่วงปี 2551-2560 และแบบจำลอง Autoregressive สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งออกกุ้งแปรรูป

ผลการศึกษาพบว่า การส่งออกกุ้งของไทยมีส่วนแบ่งตลาดในการส่งออกอยู่เป็นอันดับที่ 5 ของโลก และมีประเทศคู่ค้าที่สำคัญได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เวียดนาม ตามลำดับ สำหรับตลาดส่งออกที่สำคัญในกลุ่มประเทศเอเชียใต้ คือ เมียนมา ปากีสถาน ผลิตภัณฑอาหารทะเลกระป๋องและอาหารแปรรูปที่สำคัญได้ กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง กุ้งแปรรูป กุ้งสดอื่นๆ ที่แช่เย็นแช่แข็ง

จากการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) ของไทยเทียบกับประเทศอินเดียและเวียดนาม พบว่า ประเทศไทยยังมีความเสียเปรียบในการส่งออกกุ้งให้กับประเทศอินเดียและเวียดนาม เนื่องจากค่า RCA ที่ได้ในช่วงปี 2551-2560 มีค่าน้อยกว่าหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามความเสียเปรียบดังกล่าวมีการปรับตัวดีขึ้นเป็นลำดับ สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและอาหารแปรรูป พบว่า มูลค่าการส่งออกในเดือนก่อนหน้า ($Export_{t-1}$) ระดับดัชนีราคาสินค้าออกของภาคการผลิตประมง (PriceIND) และอัตราแลกเปลี่ยน (FX) มีผลต่อมูลค่าการส่งออกในทิศทางเดียวกัน ส่วนดัชนีราคาสินค้าออกในรูปแบบเงินบาท ($FX*PriceIND$) มีผลต่อมูลค่าการส่งออกในทิศทางตรงกันข้าม ที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนั้นรัฐบาลจึงควรหาความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการส่งเสริมการส่งออกกุ้งให้ขยาย

ฐานเศรษฐกิจมากขึ้น ควรมีส่งเสริมการผลิตโดยการพัฒนาเครื่องมือและเครื่องจักรที่สามารถเพิ่มปริมาณการผลิตทั้งกุ้งสดและเครื่องมือสำหรับการแปรรูป

คำสำคัญ: อาหารกระป๋องและอาหารแปรรูป, กุ้ง, ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

ABSTRACT

To study the potential development of Thai canned seafood and processed food exports to South Asian countries. The purpose is to study the export trend. It is also capable of competing in trade of canned seafood and processed foods in South Asian countries, by using the Comparative Advantage Analysis (RCA) concept in the years 2008-2017. The result of the study is Thailand's shrimp export market share is ranked 5th in the world. There are major export markets are USA, Japan, Vietnam. For major export markets in South Asian countries are Myanmar, Pakistan, canned food and processed foods, that canned seafood products and processed foods include fresh, chilled, frozen, shrimps, prawns, other fresh chilled. Based on comparative advantage analysis (RCA) of Thailand compared with India and Vietnam, Thailand has a disadvantage in exporting shrimp to India and Vietnam due to RCA values obtained during 2008-2017 less than one. However, this disadvantage has improved in sequence. For the analysis of the factors affecting the export value of canned and processed seafood, the export t-1, the level of the export price index of the fishery sector (PriceIND) and the exchange rate (FX) affects the export value in the same direction. Price Index in Baht ($FX \times PriceIND$) affects the export value in the opposite direction. Therefore, the government should seek international cooperation to promote shrimp exports to expand the economy. Production should be promoted by developing tools and machinery that can increase the production of fresh shrimp and processing equipment.

Keywords: canned food and processed foods, shrimp, comparative advantage

บทนำ

อุตสาหกรรมอาหารเป็นอุตสาหกรรมลำดับแรกที่ได้รับผลกระทบนับสนุนมาตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ

และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ในปี พ.ศ. 2504 เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เงินลงทุนน้อยใช้วัตถุดิบภายในประเทศมาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า

และสามารถนำเอาทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ของประเทศไปพัฒนาเพื่อประโยชน์ในทางอุตสาหกรรมได้มาก ทำให้ง่ายต่อการพัฒนาเพื่อการลงทุน นอกจากนี้อุตสาหกรรมอาหารยังก่อให้เกิดผลเชื่อมโยงไปสู่กิจกรรมการผลิตอื่นๆ ที่เป็นอุตสาหกรรมสนับสนุน ได้แก่ บรรจุกัณฑ์ เช่น กระป๋อง และนำไปสู่การจ้างงานและรายได้ประชาชาติที่สูงขึ้น (ศูนย์เครือข่ายข้อมูลอาหารครบวงจร, 2553)

อุตสาหกรรมอาหารของประเทศไทยเป็นอุตสาหกรรม มีศักยภาพสูงในการผลิตเพื่อบริโภคในประเทศและเพื่อการส่งออก เนื่องจากประเทศไทยมีพื้นฐานด้านการผลิตทางการเกษตรที่มั่นคงและมั่งคั่ง ทำให้มีผลผลิตที่สามารถนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการแปรรูปได้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง มีการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยแต่ยังขาดแรงงานที่มีคุณภาพ (Money Hub, 2016) มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดมากยิ่งขึ้น โดยผู้ประกอบการแต่ละประเภทอุตสาหกรรมยังมีความชำนาญในการผลิตและการใช้เทคโนโลยีที่ดีกว่าประเทศคู่แข่งอื่นๆ อีกหลายประเทศในภูมิภาคเดียวกัน สามารถผลิตสินค้าได้ตามความต้องการของผู้ซื้อได้รวดเร็ว และสามารถนำวัตถุดิบจากต่างประเทศมาแปรรูปให้เกิดมูลค่าเพิ่ม และผู้ประกอบการยังมีความพร้อมในด้านการจัดการกระบวนการผลิตและการควบคุมคุณภาพ มีบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2560) นอกจากนี้ยังได้รับการยอมรับจากลูกค้าในต่างประเทศในเรื่องของการส่งมอบสินค้า และความรับผิดชอบต่อสินค้านำจนถึงชนิดของผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของตลาดต่างประเทศ

โดยเอเชียใต้เป็นตลาดใหญ่ที่มีศักยภาพด้านเศรษฐกิจที่โดดเด่นและขยายตัวอย่างรวดเร็วด้วยอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของภูมิภาคถึงร้อยละ 8.7 ในปี 2554 มีประชากรรวมกันกว่า 1,500 ล้านบาท โดยเป็นผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อปานกลาง-สูง รวมถึงกว่า 370 ล้านคนสำหรับภูมิภาคเอเชียใต้ สำนักงานฯ มองอินเดียเป็นประตูสู่การค้าเอเชียใต้ โดยจัดอินเดียอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว (BRICS) มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจถึงร้อยละ 7.4 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ 1.8 แสนล้านเหรียญสหรัฐฯ หากพิจารณาสัดส่วนมูลค่าการค้ารวม การส่งออก และการนำเข้าระหว่างประเทศไทยกับตลาดเอเชียใต้แล้ว อินเดียมีสัดส่วนถึงร้อยละ 72.90, 65.31 และ 91.10 ตามลำดับ และมีมูลค่าถึง 8,194.03 ล้านเหรียญสหรัฐฯ (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2559)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาว่าประเทศไทยมีศักยภาพในการส่งออกมากน้อยเพียงใด ตลาดการส่งออกของไทยอยู่ในระดับใดเมื่อเทียบกับคู่แข่งสำคัญ การพัฒนาศักยภาพการผลิตและการส่งออกกึ่งแปรรูปของไทยไปสู่กลุ่มประเทศเอเชียใต้จะมีทิศทางเป็นเช่นไร เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านการผลิตและการส่งออกของอุตสาหกรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวโน้มการส่งออก การส่งออกกึ่งแปรรูปของไทยไปสู่กลุ่มประเทศเอเชียใต้
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการแข่งขันทางการค้าและการส่งออกของกึ่งแปรรูป

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1. ตลาดส่งออกของไทยในกลุ่มประเทศเอเชียใต้มีแนวโน้มมากขึ้น

สมมติฐานที่ 2. ปัจจัยมีผลในเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขันการส่งออกกึ่งแปรรูปของไทยในเอเชียใต้

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ

ทฤษฎีนี้เกิดจากแนวคิดของ Dominick Salvatore (2013) ได้อธิบายว่าการดำเนินธุรกิจการค้าต่างๆ นั้นมีพื้นฐานมาจากการแลกเปลี่ยนสิ่งต่างๆ ระหว่างบุคคลและกลุ่มคน ถ้าพิจารณาแล้วพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในเบื้องต้นนอกเหนือจากเวลา (Timing) แล้ว ได้แก่ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการ และปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวบุคคล ดังนั้น การค้าจะขยายวงกว้างเท่าใดนั้นนอกเหนือจากตัวสินค้าและบริการต่าง ๆ แล้วตัวบุคคลอื่นได้แก่ ผู้บริโภคจะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเสริมสร้างปริมาณการค้า เมื่อพิจารณาในท้องถิ่นแคบ ๆ เช่น ในประเทศใดประเทศหนึ่งนั้นกิจกรรมการค้าจะถูกดำเนินขึ้นภายใต้ปัจจัยที่เหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นกฎหมาย วัฒนธรรมและประเพณีความแตกต่างอาจมีขึ้นได้จากความแตกต่างทางกายภาพของภูมิภาคต่าง ๆ สำหรับการค้าระหว่างประเทศนั้น จะมีความแตกต่างทั้งในด้านกฎหมายของแต่ละประเทศ ลักษณะพื้นฐานของประชากรแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตามในทางตรงกันข้าม นักธุรกิจตั้งแต่ยุคโบราณยังสามารถใช้ความแตกต่างเหล่านั้นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อธุรกิจของตนได้ ไม่ว่าจะในแง่ของการเป็นแหล่งทรัพยากรแหล่งตลาด แหล่งแรงงาน และอื่น ๆ ที่แนวคิดและ

ทฤษฎีหลายชนิดได้อธิบายถึงความเป็นไปต่าง ๆ ของการค้าระหว่างประเทศ

ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกกึ่งแปรรูปของไทย กับประเทศคู่แข่งอื่นจะใช้ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ อาศัยหลักการที่ว่า ถ้าประเทศใดสามารถผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งได้ในต้นทุนที่ต่ำกว่าประเทศ อื่นๆ ประเทศนั้นจะส่งออก สินค้าั้นๆ ในสัดส่วนที่สูงกว่าการส่งออกเฉลี่ยของโลก ดัชนี RCA คำนวณจากสูตร ดังนี้ (Balassa, 1965)

$$RCA = \frac{X_{ik} / X_i}{X_{ck} / X_c}$$

โดย

RCA คือ ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i

X_{ik} คือ มูลค่าการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i

X_i คือ มูลค่าการส่งออกของสินค้าทุกประเภทโดยประเทศ i

X_{ck} คือ มูลค่าการส่งออกสินค้า k ของโลก

X_c คือ มูลค่าการส่งออกของสินค้าทุกประเภทของโลก

จากแนวความคิดและวิธีการคำนวณดังกล่าวสรุปได้ว่า

ค่า $RCA > 1$ แสดงว่าสัดส่วนการส่งออกสินค้า k โดยประเทศ i ต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศ i ต่อกการส่งออกทั้งหมดของประเทศ i สูงกว่าสัดส่วนส่งออกสินค้า k ของโลกต่อการส่งออกทั้งหมดของโลก หมายความว่า ประเทศ i

อยู่ในฐานะได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า k

ค่า $RCA > 1$ แสดงว่าสัดส่วนการส่งออกสินค้า k โดยประเทศ l ต่อการส่งออก ทั้งหมดของประเทศ l ต่ำกว่าสัดส่วนการส่งออกสินค้า โดยประเทศต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศ i ต่ำกว่าสัดส่วนส่งออกสินค้า k ของโลกต่อการส่งออกทั้งหมดของโลกหมายความว่าประเทศ i อยู่ในฐานะเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า k

การศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

Balassa (1965) ได้ศึกษาการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเพื่อศึกษาสินค้าอุตสาหกรรม ได้แก่ สินค้าหมวดที่ 5-8 ที่แบ่งตามรหัสของ Standard International Trade Classification (SITC) ยกเว้นผลิตภัณฑ์ที่เป็นโลหะบางชนิดที่ถือเป็นสินค้าขั้นปฐมจากประเทศผู้ส่งออกสินค้า อุตสาหกรรมรายใหญ่ของโลก ได้แก่ สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา แคนาดา สหราชอาณาจักร สวีเดน และญี่ปุ่น โดยใช้ค่าดัชนีบทบาทการส่งออก (export performance indices) และอัตราส่วนของการส่งออกต่อการนำเข้า (export-import ratio) ในช่วงเวลาสั้นๆ 2 ช่วง คือ ปี 1953-1955 และปี 1960-1962 จากการศึกษาพบว่า สหรัฐอเมริกามีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกวัตถุดิบ เคมีภัณฑ์เบ็ดเตล็ด อากาศยานทุกชนิด นิเกิล และดีบุก และเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตรองเท้า และเครื่องเผาต่างๆ สหภาพยุโรปมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตผลิตภัณฑ์ รถโดยสาร รองเท้า เครื่องแต่งกาย และผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรี และเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตกระดาษ อุตสาหกรรมยาง รถแทรกเตอร์ รถไฟและอุปกรณ์ และอากาศยานทุกชนิด สวีเดน

มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตผลิตภัณฑ์รถไฟ และวัสดุอุปกรณ์กระดาษ เครื่องทอ และเครื่องสุขภัณฑ์ ทองแดง และผลิตภัณฑ์จากยาง และเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตผลิตภัณฑ์เส้นใยจากท่อ ปูย เครื่องถ่ายภาพและอุปกรณ์ สหราชอาณาจักรมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตผลิตภัณฑ์รถแทรกเตอร์ รถโดยสารและรถบรรทุก สีผสม สีทา ขนสัตว์ ฝ้ายดิบ และทองแดง และเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตปุ๋ย เครื่องอัญมณี อุปกรณ์เดินทาง กระดาษ เส้นใย และเครื่องแต่งกาย ส่วนญี่ปุ่นมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตผลิตภัณฑ์รองเท้า เครื่องแต่งกาย เครื่องปั้นดินเผา รถโดยสารและรถบรรทุก และเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตผลิตภัณฑ์ อากาศยานทุกชนิด รถแทรกเตอร์ นิเกิล และสังกะสี น้ำมัน และผลิตภัณฑ์เคมีภัณฑ์

Keld (1998) ศึกษาเรื่องความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและเครื่องมือวัดความชำนาญของแต่ละประเทศ ซึ่งจะแสดงการใช้ค่า RCA เพื่อปรับใช้ในการวัดความชำนาญทางการค้าระหว่างประเทศ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของบาลาสซา ตั้งอยู่บนพื้นฐานการทดสอบข้อผิดพลาดจากค่าถดถอยของ Jarque-Bera ทั้งค่า RCA และความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่เท่ากัน (ค่า RSCA) ระหว่างช่วงเวลา (t และ t-1) ผลปรากฏว่าในขณะที่การใช้ค่า RCA ยังไม่แพร่หลาย เมื่อความชำนาญลดลงในช่วงปี 1971-1997 จะได้ให้ผลบิดเบือนความจริง แต่เมื่อทฤษฎีของบาลาสซาถูกนำมาประยุกต์ใช้ ข้อผิดพลาดมีน้อยมาก ค่าถดถอยหายไป 2 ค่าใน 19 ค่า (คิดเป็นร้อยละ 10) สำหรับการวิเคราะห์ค่า RSCA

เปรียบเทียบกับเครื่องมือการวัดความชำนาญทางการค้าระหว่างประเทศ ได้แก่ ค่าดัชนี Michaely และค่าไควร์สแควร์ โดยวิเคราะห์ทั้งค่าดัชนี Michaely และ ค่าไควร์สแควร์ เปรียบเทียบใน 22 ส่วนในระยะเวลา 24 ปี (ปี 1970-1993) จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า ค่า RSCA เป็นเครื่องมือวัดที่ดีที่สุดในการวัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเมื่อเปรียบเทียบกับเครื่องมือวัดอื่นๆ

Bender, Siegfried and Li, Kui-Wai (2002) ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางการค้าและค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของทวีปเอเชียและละตินอเมริกาเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยการผลิตที่เพิ่มขึ้น และศึกษาการเปลี่ยนแปลงนโยบายการค้าที่มีผลกระทบต่อการค้าในแต่ละภูมิภาค ซึ่งจะใช้พื้นฐานทางทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของบาลาสซาในการวิเคราะห์ โดยพิจารณาปริมาณการส่งออกในทวีปเอเชียและละตินอเมริกา (EANIEs) ในช่วงปี 1981-1997 และหาค่าความได้เปรียบที่ปรากฏ (RCA) ในแถบเอเชียตะวันออก เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และละตินอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่เพิ่มขึ้นจะแสดงถึงการค่าเสรีที่เพิ่มขึ้น แต่ในประเทศที่พัฒนาแล้วยังคงมีการกีดกันทางการค้ามาก ซึ่งผลจากการกีดกันทางการค้าเหล่านั้นจะไม่สามารถวัดได้ด้วยค่า RCA ทำให้การวัดค่า RCA จะไม่แบ่งแยกผลกระทบจากปัจจัยการผลิตออกจากผลกระทบจากนโยบายการค้าได้ แต่การวัดค่า RCA จะบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในแต่ละภูมิภาคได้ จากการเปลี่ยนแปลงของค่า RCA ของทั้ง 3 ESNIEs ปรากฏว่า เสียเปรียบโดย

เปรียบเทียบกับเฉพาะประเทศเกาหลีใต้ซึ่งสาเหตุสำคัญมาจากวิกฤตเศรษฐกิจทางการเงินในปี 1997 ทำให้ค่า RCA ลดลง ซึ่งสะท้อนถึงระบบเศรษฐกิจที่อ่อนแอ

Chang et al (2018) ศึกษาการร้องเรียนนโยบายการตอบโต้การทุ่มตลาดและการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบด้วย RCA ของประเทศส่งออกคู่แข่งพบว่า ประเทศผู้ส่งออกมีการแข่งขันที่เหนือกว่าเมื่อเทียบกับตลาดคู่แข่งในสหรัฐฯ โดยดัชนี RCA มีความสัมพันธ์กับราคาคู่แข่งในทางตรงกันข้าม แต่มีความสัมพันธ์กับรายได้ต่อหัวของสหรัฐฯ ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญ

ฉวีสุดา ไชยดี และคณะ (2560) ทำการวิเคราะห์ศักยภาพการส่งออกคู่แข่งคู่แข่งของไทยโดยเปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังเกิดวิกฤตโรคภัยตายด้วย ด้วย RCA พบว่า ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏทั้ง 2 ช่วง ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย เนื่องจากไทยประสบปัญหาถูกตัดสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรจากสหภาพยุโรป การประมงผิดกฎหมาย และปัญหาการค้ามนุษย์

Sriboonchitta S. et al (2000) ศึกษาการส่งออกคู่แข่งของไทย โดยให้ความสนใจกับคู่แข่งคู่แข่งพบว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบใกล้เคียงกับเอกวาดอร์ อินเดีย อินโดนีเซีย และเม็กซิโก เมื่อเทียบกับประเทศได้วันที่ยังมีความเสียเปรียบแก่ทุกประเทศ

วิธีการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเชิงปริมาณ ประกอบด้วยการวิเคราะห์สถิติเชิง

พรรณนา (ธีรวัฒน์ จันทิก และวสันต์ พรพุทธพงศ์, 2557) การวิเคราะห์ค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) สำหรับการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ และใช้แบบจำลองถดถอย Autoregressive Model เพื่อจัดปัญหาอัตสหสัมพันธ์ (Autocorrelation) ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและอาหารแปรรูปของไทย โดยแบบจำลองเป็นดังนี้

$$\text{Export}_t = f(\text{Export}_{t-1}, \text{Export}_{t-2}, \text{ValueIND}, \text{QuanIND}, \text{PriceIND}, \text{FX}, \text{PriceIND} * \text{FX})$$

โดยที่ Export_t = มูลค่าการส่งออกกุ้งแปรรูป ณ เดือนปัจจุบัน

Export_{t-1} = มูลค่าการส่งออกกุ้งแปรรูปย้อนหลัง 1 เดือน

Export_{t-2} = มูลค่าการส่งออกกุ้งแปรรูปย้อนหลัง 2 เดือน

ValueIND = ดัชนีมูลค่าสินค้าออกประเภทสินค้าประมง

QuanIND = ดัชนีปริมาณสินค้าออก ประเภทสินค้าประมง

PriceIND = ดัชนีราคาสินค้าออกประเภทสินค้าประมง (หน่วยเงิน USD)

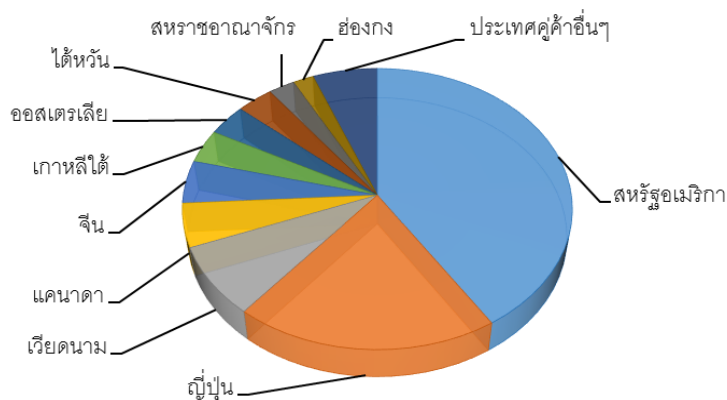
FX = อัตราแลกเปลี่ยน

$\text{PriceIND} * \text{FX}$ = ดัชนีราคาสินค้าออกประเภทสินค้าประมง (หน่วยเงิน THB)

ผลการศึกษา

1. ตลาดส่งออกหลักของไทย

ตลาดหลักสำหรับการส่งออกกุ้งแปรรูปรวมของประเทศไทย 5 อันดับแรก ในปี พ.ศ. 2560 ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา คิดเป็นร้อยละ 40.92 ประเทศญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 20.03 ประเทศเวียดนาม คิดเป็นร้อยละ 8.11 ประเทศแคนาดา คิดเป็นร้อยละ 5.03 ประเทศจีน คิดเป็นร้อยละ 4.91 (ภาพที่ 1) เมื่อพิจารณาถึงอันดับการส่งออกกุ้งแปรรูปไปยังประเทศกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาในครั้งนี้คือกลุ่มประเทศในเอเชียได้ พบว่าประเทศไทยส่งออกกุ้งแปรรูปไปยังประเทศเมียนมา มากที่สุดซึ่งอยู่ในอันดับที่ 13 ของประเทศที่ไทยส่งออกกุ้งแปรรูปทั้งหมดจาก 121 ประเทศ รองลงมาคือ ประเทศปากีสถานอยู่ในอันดับที่ 52 ถัดมาคือ ประเทศอินเดียอยู่ในอันดับที่ 57

ภาพที่ 1 สัดส่วนการส่งออกกุ้งไปยังประเทศคู่ค้าของประเทศไทยปี 2560

2. ส่วนแบ่งตลาดการส่งออกกุ้งของไทย

ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกกุ้งแปรรูปอันดับ 5 ของโลกรองจากประเทศอินเดีย เวียดนาม เอกวาดอร์ และอินโดนีเซีย โดยไทยมีส่วนแบ่งทางการตลาดที่แตกต่างกันในแต่ละประเภทสินค้า ได้แก่ กุ้งแช่แข็งมีส่วนแบ่งทางการตลาดประมาณร้อยละ 4.6 กุ้งแช่เย็นมีส่วนแบ่งทางการตลาดประมาณร้อยละ 10 กุ้งแปรรูปมีส่วนแบ่งทางการตลาดประมาณร้อยละ 21 ซึ่งมีมูลค่าของส่วนแบ่งตลาดรวม 1,715.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แม้ว่าโดยภาพรวมประเทศไทยจะมีส่วนแบ่งทางการตลาดอยู่ในอันดับที่ 5 แต่เมื่อพิจารณาถึงการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จากกุ้งไม่รวมแช่เย็นแช่แข็งทำให้ไทยอยู่ในอันดับที่ 2 รองจากประเทศเวียดนามด้วยมูลค่า 932 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

3. สถานการณ์ส่งออกกุ้งแปรรูปโดยรวม (เปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกทั้งหมด)

การส่งออกกุ้งแปรรูปของไทยปี 2560 มีมูลค่ารวม 100,403.07 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2559 ร้อยละ 0.21 และเพิ่มขึ้นจากปี 2556 ร้อยละ 5.11 ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกรวมเท่ากับ 100,197.65 และ 95,517.46 ล้านบาท ตามลำดับ โดยสินค้าแปรรูปจากกุ้งที่มีการส่งออกมากที่สุดคือ กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง คิดเป็นร้อยละ 31.57 รองลงมาคือ กุ้งแปรรูป คิดเป็นร้อยละ 30.73 และ กุ้งอื่นๆ สด แช่เย็นแช่แข็ง คิดเป็นร้อยละ 29.36 ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สถานการณ์ส่งออกกุ้งแปรรูปจำแนกตามสินค้าแปรรูป (หน่วย : ล้านบาท)

รหัสสินค้า	สินค้า	2556	2557	2558	2558	2560	มูลค่าเฉลี่ย	สัดส่วน	% growth rate
102010100	กุ้งสด แช่เย็น แช่แข็ง	28,520.75	27,529.98	22,764.79	34,061.33	33,446.79	29,264.73	31.57	6.76
201020100	กุ้งแปรรูป	35,035.60	31,866.96	26,440.48	25,638.02	23,448.75	28,485.96	30.73	-9.41
102010103	กุ้งอื่นๆ สด แช่เย็น แช่แข็ง	26,369.07	25,017.37	20,925.56	31,795.13	31,981.95	27,217.81	29.36	7.76
201010400	กุ้งกระป๋อง	4,377.68	3,381.16	5,678.72	6,315.03	8,821.19	5,714.76	6.17	24.02
102010400	กุ้งอื่นๆ	1,214.36	1,550.47	2,202.65	2,388.13	2,704.39	2,012.00	2.17	22.85
	รวมมูลค่าส่งออก	95,517.46	89,345.93	78,012.20	100,197.65	100,403.07	92,695.26	100.00	2.37

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์ (2561)

4. สถานการณ์ส่งออกกุ้งแปรรูปจำแนกตามผลิตภัณฑ์

4.1 สถานการณ์การส่งออกกุ้งสดแช่เย็น แช่แข็ง (รหัส 102010100)

กุ้งสดแช่เย็น แช่แข็ง เป็นผลิตภัณฑ์จากกุ้งของไทยที่มีสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกสูงที่สุดในบรรดาสินค้าผลิตภัณฑ์กุ้งแปรรูปชนิดต่างๆ โดยในปี 2560 ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกกุ้งสด แช่เย็น แช่แข็ง เท่ากับ 33,446.79 ล้านบาท ซึ่งลดลงจากปี 2559 ร้อยละ 1.80 โดยในปี 2559 มีมูลค่าการส่งออกสูงที่สุดในช่วงปี 2556-2560 ทั้งนี้ตลาดส่งออกกุ้งสดแช่เย็น แช่แข็งหลักของไทย ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกไปยังสองประเทศดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 39.79 และ 18.41 ตามลำดับ รองลงมาคือประเทศเวียดนาม จีน และแคนาดา โดยมูลค่าการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกาและเวียดนามมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น ขณะที่ประเทศญี่ปุ่นมีแนวโน้มปรับตัวลดลงในช่วงปี 2557-2558 แต่อย่างไรก็ตามมีการฟื้นตัวในช่วงปี 2559-2560

4.2 สถานการณ์การส่งออกกุ้งแปรรูป (รหัส 201020100)

กุ้งแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จากกุ้งของไทยที่มีสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกสูงเป็นอันดับสองของผลิตภัณฑ์กุ้งแปรรูปชนิดต่างๆ โดยในปี 2560 ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกกุ้งแปรรูป เท่ากับ 23,448.75 ล้านบาท ซึ่งลดลงจากปี 2559 ร้อยละ 8.54 โดยในปี 2560 มีมูลค่าการส่งออกต่ำที่สุดในช่วงปี 2556-2560 ทั้งนี้ตลาดส่งออกกุ้งแปรรูปหลักของไทย ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกไปยังสองประเทศ

ดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 46.62 และ 28.70 ตามลำดับ รองลงมาคือประเทศออสเตรเลีย เกาหลีใต้ และสหราชอาณาจักร โดยมูลค่าการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย มีแนวโน้มปรับตัวลดลง

4.3 สถานการณ์การส่งออกกุ้งอื่นๆ สด แช่เย็น แช่แข็ง (รหัส 102010103)

กุ้งอื่นๆ สด แช่เย็น แช่แข็ง เป็นผลิตภัณฑ์จากกุ้งของไทยที่มีสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกสูงเป็นอันดับสามของผลิตภัณฑ์กุ้งแปรรูปชนิดต่างๆ โดยในปี 2560 ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกกุ้งอื่นๆ สด แช่เย็น แช่แข็ง เท่ากับ 31,981.95 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2559 ร้อยละ 0.59 และปี 2559 มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มสูงขึ้นจากปี 2558 ถึงร้อยละ 51.94 โดยในปี 2560 มีมูลค่าการส่งออกสูงที่สุดในช่วงปี 2556-2560 ทั้งนี้ตลาดส่งออกกุ้งแปรรูปหลักของไทย ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกไปยังสองประเทศดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 42.01 และ 19.37 ตามลำดับ รองลงมาคือประเทศเวียดนาม แคนาดา และจีน โดยมูลค่าการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศเวียดนามมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น ขณะที่ประเทศญี่ปุ่นมีแนวโน้มปรับตัวลดลง

4.4 สถานการณ์การส่งออกกุ้งกระป๋อง (รหัส 201010400)

กุ้งกระป๋องเป็นผลิตภัณฑ์จากกุ้งของไทยที่มีสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกเป็นอันดับสี่ของผลิตภัณฑ์กุ้งแปรรูปชนิดต่างๆ โดยในปี 2560 ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกกุ้งกระป๋อง เท่ากับ 8,821.19 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2559 ร้อยละ 39.69 และปี 2558 มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มสูงขึ้น

จากปี 2557 ถึงร้อยละ 67.95 โดยในปี 2560 มีมูลค่าการส่งออกต่ำที่สุดในช่วงปี 2556-2560 ทั้งนี้ตลาดส่งออกคู่แข่งแปรรูปหลักของไทย ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกไปยังสองประเทศดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 41.07 และ 34.08 ตามลำดับ รองลงมาคือประเทศแคนาดา เกาหลีใต้ และไต้หวัน โดยมูลค่าการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และแคนาดา มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น

4.5 สถานการณ์การส่งออกอื่นๆ (รหัส 102010400)

คู่แข่ง เป็นผลิตภัณฑ์จากคู่แข่งของไทยที่มีสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกเป็นอันดับห้าของผลิตภัณฑ์คู่แข่งแปรรูปชนิดต่างๆ โดยในปี 2560 ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกคู่แข่งแปรรูป เท่ากับ 2,704.39 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2559 ร้อยละ 13.24 โดยในปี 2560 มีมูลค่าการส่งออกสูงที่สุดในช่วงปี 2556-2560 ทั้งนี้ตลาดส่งออกคู่แข่งอื่นๆ หลักของไทย ได้แก่ ประเทศฮ่องกง และประเทศจีน ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกไปยังสองประเทศดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 44.34 และ 41.78 ตามลำดับ รองลงมาคือประเทศเวียดนาม สหรัฐอเมริกา และมาเลเซีย โดยมูลค่าการค้าของประเทศฮ่องกงและจีนมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น ขณะที่ประเทศเวียดนามมีแนวโน้มปรับตัวลดลงตั้งแต่ปี 2557

5. ผลการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA)

การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบทางการค้าด้วย RCA ของการส่งออกคู่แข่งแปรรูปชนิดต่างๆ ในช่วงปี 2556-2560 ของประเทศไทย เทียบกับประเทศอินเดียและเวียดนาม พบว่า ไทยมีความเสียเปรียบทางการค้าในการส่งออกคู่แข่งแปรรูปและคู่แข่งไปยังกลุ่มประเทศในเอเชียใต้ เนื่องจากค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) ของไทยมีค่าต่ำกว่า 1 ทุกปี ตั้งแต่ปี 2551-2560 ขณะที่ประเทศเวียดนามมีค่าดัชนี RCA ต่ำกว่า 1 แต่ยังคงสูงกว่าไทยในช่วงปี 2551-2556 ยกเว้นปี 2555 และช่วงปี 2557-2560 ที่เวียดนามมีค่าดัชนี RCA สูงกว่า 1 แสดงให้เห็นว่าในช่วงเวลาดังกล่าวประเทศเวียดนามมีความได้เปรียบทางการค้ามากกว่าประเทศไทย อย่างไรก็ตาม จากผลการวิเคราะห์ดัชนี RCA ของประเทศอินเดียในการส่งออกคู่แข่งแปรรูป พบว่าดัชนี RCA มีค่าสูงกว่า 1 ในทุกปี และสูงกว่าประเทศเวียดนามอีกด้วย แสดงว่าประเทศอินเดียมีความได้เปรียบทางการค้ามากที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศเวียดนามและประเทศไทย (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA)

ปี	ไทย	เวียดนาม	อินเดีย
2551	0.021	0.163	6.309
2552	0.020	0.505	6.305
2553	0.038	0.577	6.332
2554	0.024	0.661	7.045

ปี	ไทย	เวียดนาม	อินเดีย
2555	0.019	1.293	5.448
2556	0.028	0.813	6.238
2557	0.017	1.271	6.076
2558	0.041	1.630	5.805
2559	0.061	2.652	5.215
2560	0.120	2.166	4.755

ที่มา: จากการคำนวณ

แม้ว่าค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) ในการส่งออกอาหารทะเลแปรรูปประเภทกุ้งของประเทศไทยไปยังกลุ่มประเทศในเอเชียใต้จะต่ำกว่า 1 แต่เมื่อพิจารณาแนวโน้มจะเห็นได้ว่าค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำหรับประเทศเวียดนามในปี 2551 มีค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบต่ำกว่า 1 แต่ก็มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นเช่นกันจนกระทั่งในปี 2557 สามารถปรับตัวและมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบต่อเนื่องจนถึงปี 2560 ขณะที่ประเทศอินเดียมีความได้เปรียบในการส่งออกมาตั้งแต่ปี 2551 และยังคงมีความได้เปรียบอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงเวลาที่พิจารณา แต่เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มจะเห็นได้ว่าประเทศอินเดียมีแนวโน้มในความได้เปรียบที่ลดลง

6. ปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าการส่งออกกุ้งแปรรูป

จากการวิเคราะห์แบบจำลองทางเศรษฐมิติเพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าการส่งออกกุ้งแปรรูปของไทยไปยังกลุ่มประเทศเอเชียใต้ ในช่วงปี 2555-2560 ด้วยแบบจำลอง

Autoregressive Model พบว่า มูลค่าการส่งออกในเดือนก่อนหน้า ($Export_{t-1}$) ระดับดัชนีราคาสินค้าออกของภาคการผลิตประมง (PriceIND) และอัตราแลกเปลี่ยน (FX) มีผลต่อมูลค่าการส่งออกในทิศทางเดียวกัน ส่วนดัชนีราคาสินค้าออกในรูปเงินบาท ($FX*PriceIND$) มีผลต่อมูลค่าการส่งออกในทิศทางตรงกันข้าม ที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาได้ทำการขจัดความผันผวนตามฤดูกาล (Seasonal Adjusted) เรียบร้อยแล้วทำให้ไม่มีปัญหา Unit root หรือกล่าวได้ว่าข้อมูลมีความนิ่งที่ระดับ $I(0)$ และปัจจัยแต่ละตัวสามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ ดังนี้ (ตารางที่ 3)

ค่าสัมประสิทธิ์ของมูลค่าการส่งออกกุ้งแปรรูปในเดือนก่อนหน้า ($Export_{t-1}$) มีค่าเท่ากับ 0.2767 หมายความว่า ถ้ามูลค่าการส่งออกในเดือนก่อนหน้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้มูลค่าการส่งออกกุ้งแปรรูป ณ เดือนปัจจุบันเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.28

ค่าสัมประสิทธิ์ของดัชนีราคาสินค้าประมงขาออกในหน่วย USD (PriceIND) มีค่าเท่ากับ 0.4209 หมายความว่า ถ้าดัชนีราคาสินค้าประมง

ขาออกในหน่วย USD เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้มูลค่าการส่งออกทั้งแปรรูป ณ เดือนปัจจุบันเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.42

ค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราแลกเปลี่ยน THB/USD (FX) มีค่าเท่ากับ 1.4381 หมายความว่า ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนเพิ่มขึ้น 1 บาท/USD จะทำให้มูลค่าการส่งออกทั้งแปรรูป ณ เดือนปัจจุบันเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.44

ค่าสัมประสิทธิ์ของดัชนีราคาสินค้าประมงขาออกในหน่วย THB (FX*PriceIND) มีค่าเท่ากับ

-0.0171 หมายความว่า ถ้าดัชนีราคาสินค้าประมงขาออกในหน่วย THB เพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้มูลค่าการส่งออกทั้งแปรรูป ณ เดือนปัจจุบันลดลงร้อยละ 0.02

โดยแบบจำลองดังกล่าวค่า R^2 เท่ากับ 0.4612 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ชนิดที่นำมาอธิบายความสัมพันธ์ของแบบจำลองนี้สามารถอธิบายแบบจำลองได้ร้อยละ 46.12 และค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.9788 ซึ่งผลปรากฏว่าแบบจำลองนี้ไม่มีปัญหา Autocorrelation

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าการส่งออกทั้งแปรรูป

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
Constant	- 21.6919	21.4100	-1.0132	0.3149
Ln(Export _{t-1})	0.2767 **	0.1334	2.0741	0.0422
Ln(Export _{t-2})	- 0.0285	0.1252	-0.2272	0.8210
ValueIND	0.0734	0.0681	1.0787	0.2849
QuanIND	- 0.0827	0.0623	-1.3274	0.1893
PriceIND	0.4209 **	0.2488	1.6921	0.0956
FX	1.4381 **	0.6274	2.2922	0.0253
FX*PriceIND	- 0.0171 **	0.0073	-2.3388	0.0226

$$R^2 = 0.461161$$

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.400325$$

$$F - \text{Statistic} = 7.580328$$

$$\text{Significant } F = 0.000001$$

$$\text{Durbin - Watson Statistic} = 1.978842$$

$$\text{Akaike info criterion} = 2.243611$$

หมายเหตุ: ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์การส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและอาหารแปรรูปพบว่าประเทศไทยมีประเทศคู่ค้าที่สำคัญคือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และเวียดนาม สำหรับประเทศในกลุ่มเอเชียใต้ที่มีการนำเข้าอย่างมีนัยสำคัญคือ เมียนมา ซึ่งความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) ของไทยเทียบกับประเทศอินเดียและเวียดนาม ซึ่งเป็นคู่แข่งสำคัญในการส่งออกกุ้งแปรรูปนั้น พบว่า ประเทศไทยยังมีความเสียเปรียบในการส่งออกกุ้งให้กับประเทศอินเดียและเวียดนาม เนื่องจากค่า RCA ที่ได้ในช่วงปี 2551-2560 มีค่าน้อยกว่าหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Chang et al (2018) ที่ค้นพบว่าค่า RCA ของไทยมีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่าไทยยังคงเสียเปรียบทางการค้ากุ้ง แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นแสดงว่าประเทศไทยเริ่มมีการฟื้นตัวจากส่งออกกุ้งเป็นลำดับ อย่างไรก็ตามการศึกษานี้ อาจแย้งกับการศึกษาของ Sriboonchitta S. et al (2000) และ ฉวีรัฐดา ไชยภักดี และคณะ (2560) ที่แสดงให้เห็นว่า RCA ในการส่งออกกุ้งของไทยมีค่ามากกว่า 1 หรือกล่าวคือไทยมีความได้เปรียบในการส่งออกกุ้งแปรรูป ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษา

ดังกล่าวมุ่งศึกษาเฉพาะกุ้งแปรรูปชนิดแช่เย็นแช่แข็ง แต่ในการศึกษานี้รวมกุ้งแปรรูปทุกชนิดทั้งหมด

สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและอาหารแปรรูปพบว่า ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 มูลค่าการส่งออกในเดือนก่อนหน้า ($Export_{t-1}$) ระดับดัชนีราคาสินค้าออกของภาคการผลิตประมง (PriceIND) และอัตราแลกเปลี่ยน (FX) มีผลต่อมูลค่าการส่งออกในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากอัตราแลกเปลี่ยนที่อ่อนค่าจะช่วยทำให้การส่งออกขยายตัวได้ดีขึ้น ส่วนดัชนีราคาสินค้าออกในรูปเงินบาท ($FX*PriceIND$) มีผลต่อมูลค่าการส่งออกในทิศทางตรงกันข้าม

ดังนั้น รัฐบาลควรหาความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการส่งเสริมการส่งออกกุ้งให้ขยายฐานประเทศคู่ค้ามากขึ้น และรัฐบาลควรส่งเสริมการผลิตโดยการพัฒนาเครื่องมือและเครื่องจักรที่สามารถเพิ่มปริมาณการผลิตทั้งกุ้งสดที่ป้อนเข้าอุตสาหกรรมแปรรูปและเครื่องมือสำหรับการแปรรูป สำหรับผู้ประกอบการควรรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองหรือการทำให้ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยลดลง

Reference

- Balassa, Bela. (1965). Trade Liberalization and Revealed Comparative Advantage. *Manchester School of Economics and Social Studies* 33 (May).
- Bender, Siegfried and Li, Kui-Wai (2002) *The Changing Trade and Revealed Comparative Advantages of Asian and Latin American Manufacture Exports* (March 2002). Yale Economic Growth Center Discussion Paper No. 843. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=303259>

- Charatda Chaidi and Sukda Siripattarasophon. (2560). An analysis of potentiality for Thailand's frozen shrimps export. **The 4th National Conference on Public Affairs Management "Public Affairs Management Under Thailand 4.0"**. page 593-607.
- Chia-Lin Chang, Michael McAleer, and Dang-Khoa Nguyen. (2018). US antidumping petitions and revealed comparative advantage of shrimp-exporting countries. **Reviews in Aquaculture**, 1–11.
- Department of International Trade Promotion. (2016). **South Asia Economy**. Retrieved 10 July, 2018. from https://ditp.go.th/contents_attach/147892/147892.pdf.
- Dominick Salvatore. (2013). *International Economics*. 11th Edition. United States of America: Fordham University.
- Integrated Food Information Network Center. (2010). **Food Industry**. Retrieved 10 July, 2018. from <http://www.foodnetworksolution.com/wiki/word/2561>.
- Keld, Laursen. 1998. Revealed Comparative Advantage and the Alternatives as Measures of International Specialisation. **Danish Research Unit for Industrial Dynamics Working Paper No. 98-30**.
- Ministry of Commerce. (2018). **Thai Export Market**. Retrieved 10 July, 2018. from http://www.ops3.moc.go.th/infor/menucomth/stru1_export/export_topn_re/default.asp#.
- Ministry of Industry. (2560). Marketing. **Journal of Industry**. 6 (June – July 2560).
- Money Hub, (2016). **Current causes and problems of Thai workers**. <https://moneyhub.in.th/article/thai-employee/>
- Nirun Chancheewa. (1996). **Export stability of Thailand's processed seafood**. **Master of Economics**. Kasetsart University: Bangkok.
- Sriboonchitta S., A. Wiboonpongse, P. Gypmantasiri and K. Thongngam (2000). **Thai shrimp Export**. Research Report, Multiple Cropping Centre, Chiang Mai University
- Theerawat Juntuk and Wasan Pornputtaphong. (2014). A study of Self-Sufficient Economy Living Style Behaviors That Lead to the Success of Small Private Businesses of the People in Nakhonpathom Province. **Academic Journal Bangkokthonburi University**. 3 (1): 109-122
- Tunsin Sriwaraphong. (1996) **Opportunity and potential of manufactured trade of Thailand in Asia-Pacific Rim**. Master of Economics. Location Office of Academic Resources, Chulalongkorn University: Bangkok.